

TUUSULANJÄRVEN OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Aika:	Torstai 27.9.2018 klo 9.00 - 11.00	
Paikka:	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä Kirkkotie 49, Tuusula	
Osallistujat:	Tuija Reinikainen (pj.)	Pro Tuusulanjärvi -liike
	Jussi Salonen	Tuusulan kunta
	Sakari Heikkilä	Tuusulan kunta
	Risto Mansikkamäki	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
	Tero Taponen	Uudenmaan ELY-keskus
	Pentti Korkka	Tuomalan kalastuskunta
	Pentti Mattila	Tuusulan seudun maataloustuottajat ry
	Jaana Hietala (siht.)	KUVES
Poissa:	Olli Naukkarinen	Järvenpään kaupunki
	Helinä Perttu	Järvenpään kaupunki
	Kari Naalisvaara	Paijalan yht. vesialueen osakaskunta
	Eero Ruohomäki	KUVES
	Kari Korhonen	KUVES

**1.
KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS**

Päätös: Jaettu asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

**2.
EDELISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA**

Päätös: Ohjausryhmän pöytäkirja 1/2018 hyväksyttiin.

**3.
TUUSULANJÄRVEN VEDENLAATU KESÄLLÄ 2018**

Kesä oli ennätysellisen lämmin ja pintaveden lämpötila nousi 26 °C:een heinäkuun lopulla. Samaan aikaan pohjanläheinen lämpötila kohosi 20 °C:een. Vesi kerrostui hapetuksesta huolimatta ja pohjanläheinen happipitoisuus laski nopeasti koska happitäydennystä ei tullut pintavedestä alusveteen ja alusveden ravinnepitoisuudet kohosivat. Kun vesi myöhemmin sekoittui, ravinteet palautuivat levien käyttöön.

Syksyn 2017 runsaiden sateiden tuoma ravinnekuormitus lisäsi leväkukintojen riskiä ja jo toukokuussa alkanut lämmin kesä nopeutti levien kasvua. Sinilevää havaittiin runsaasti jo kesäkuun viimeisellä viikolla (klorofylli 99 µg/l). Heinäkuussa sinilevää oli vähemmän (klorofylli 36 µg/l) ja elokuun puolivälissä levämäärä kasvoi uudelleen (klorofylli 79 µg/l). Järvien luokittelussa käytettävä

kesä - elokuun klorofyllin keskiarvo on 58 µg/l. Kolmen vuoden liukuva keskiarvo (42 µg/l) ylitti selvästi tavoitearvon 25 µg/l, mutta oli vielä välttävällä tasolla (V/HU raja-arvo 60). Kesän 2018 tilanne oli huonoin kunnostuksen aloittamisen jälkeen, mutta klorofyllipitoisuus on ollut nousussa vuodesta 2015 lähtien. 2000-luvulla on ollut useita vuosia, jolloin ravinnekuormitus on ollut keskimääräistä suurempaa – tämä saattaa näkyä viiveellä levämäärän lisääntymisenä.

Tuusulanjärven ravinnepitoisuudet ovat välttävällä/tyydyttävällä tasolla. Pintaveden kokonaisfosforipitoisuuden kesän keskiarvo on 95 µg/l (vaihteluväli 80 - 110 µg/l), joka kuvastaa välttävää luokkaa. Pitoisuus oli korkeampi kuin vuosien 1999 - 2018 keskiarvo (82 µg/l). Typpipitoisuuden kesän keskiarvo oli 1000 µg/l (vaihteluväli 580 - 1200 µg/l).

Yhteenvedo vedenlaadun seurannasta on esitetty liitteessä 1.

Päätös: Ohjausryhmä merkitsi tiedoksi Tuusulanjärven aiempia vuosia huonomman vedenlaadun kesällä 2018.

4. TOIMENPITEET JA NIIDEN KUSTANNUKSET TAMMI - ELOKUUSSA 2018

Hankkeen kustannukset elokuun loppuun mennessä ovat yhteensä 80 000 €. Toimenpiteet jakautuvat eri kohteisiin seuraavasti (liite 2):

Hajakuormituksen vähentäminen (22 700 €)

- Osuus VILKKU/VILKKUPlus-hankkeesta 1 900 €
 - hanke alkoi 1.5.
 - fosforikuormituslaskenta
- Toinen kosteikon pohjapato poistettiin Mäyränojan tulvimisen vähentämiseksi (1 400 €)
- Kosteikkojen hoito ja seuranta 15 300 €
 - Rantamo-Seitteli, Klenkko ja Räikilänoja
- Kuormitus- ja virtaamamittaus 2 600 €

Ravintoketjukurinnot (10 000 €)

- Tuusulanjoen ja Vuohikkaanojan mätikoe (ei vielä laskutettu, 9 000 €).
- Ankeriaita istutettiin Tuusulanjärveen (3000 kpl) ja Rusutjärveen (2000 kpl) 21.8.2018 (5 600 €)
- Ulapan kalamäärän arviointi kaikuluotauksella ja troolauksella toteutettiin 28.8. (4 400 €).

Sedimentin kunnostus (8 000 €)

- Kesäkuussa käynnistettiin kaksi hapetinta kesäkuun alussa ja happitilanteen huonontuessa loput kaksi. Carunan sähkömittari rikkoontui elokuun alussa ja se saatiin

korjattua 27.8. Hapettimien käyttö- ja huoltokulut olivat yhteensä 4 000 €.

- Järven syvänealueella seurattiin lämpötilaa ja happipitoisuutta Luoteen automaattisella YSI-mittarilla. Järvellä on seurattu sedimentin kaasunmuodostusta ja happipitoisuutta hankkeen toimesta. Kesä- ja elokuun seurannan kustannukset olivat yhteensä 4 000 €.

Päätös: Ohjausryhmä merkitsi tiedoksi hankkeen toteutuksen ja kustannukset tammi- elokuussa 2018.

5.

HANKKEEN TOIMENPITEET SYYS - JOULUKUUSSA 2018

Hajakuormituksen vähentäminen (19 200 €)

- Kosteikkojen hoito ja seuranta
 - Penkereiden niitot ja vesakon poisto
 - Vedenlaadun seuranta: Rantamo-Seitteli, Klenkko ja Räikilänoja
 - Räikilänojan padon korjaus
- Kuormitusseuranta
 - Vesinäytteet ja virtaamamittaukset
- Loutinoja kuntoon -kärkihanke (Liite 3)
 - Alkoi 1.8.
 - Ravinteet ja haitta-aineet
 - Valuma-alue tarkastelu
 - Hulevesien käsittelyn mallikohde
- VILKKU Plus -hanke
 - Pellonpiennartilaisuuksia
 - Tilaisuus kuluttajille
- Samassa vedessä -hanke (SYKE)
 - Kalaston poistokokeiluja Seittelissä
 - Sedimentin stabilointikokeilun suunnittelu

Ravintoketjukurinnotus (47 000 €)

- Hoitokalastus aloitetaan lokakuussa. Saalistavoite on n. 40 tonnia. Kalastuksen hoitaa Jomiset Oy, jonka kanssa sopimus on voimassa 2018 - 2020. Jomiset hoitaa myös saalisseurannan.

Sedimentin kunnostus (11 000 €)

- Järven syvänealueen lämpötilan ja happipitoisuuden seuranta jatketaan syyskuun loppuun.

Keskustelu:

Mattila ehdotti kosteikon rakentamista Piiliojaan. Valuma-alueella on kunnan omistamia maita, jotka sopisivat kosteikoksi. Salonen kertoi, että Kirkonkylän koulun alueen kaavoitus on vireillä ja tämä voi vaikuttaa kosteikon rakentamiseen. Mattila totesi myös, että Räikilänojaan olisi syytä rakentaa toinen pohjapato nykyisen yläpuolelle. Hietala kertoi, että Järvenpään kaupunki on selvittänyt

alueen hulevesien käsittelyä Lepolan kaavoituksen yhteydessä ja että asiassa kannattaa olla yhteydessä kaupunkiin (Kaarina Laine).

Päätös: Ohjausryhmä merkitsi tiedoksi hankkeen toimenpiteet syys- joulukuussa.

6. HANKKEEN RAHOITUKSEN SEURANTA

Kuntien vuoden 2018 rahoitusosuus on yhteensä 190 000 € ja vuodelta 2016 siirtyi ennakkona 31 000 €. ELY-keskuksen avustus vuodelta 2017 on 11 000, joka on lisätty käytettävissä olevaan rahoitukseen. Elokuun loppuun mennessä on käytetty 80 000 €. Loppuvuoden kuluiksi tulee arviolta 108 000 € ja koko vuoden kuluiksi yhteensä 188 000 € (liite 2). Kunnilta on laskutettu helmikuussa yhteensä 150 000 €. Loppuosa (2x15 000 €) laskutetaan tarvittaessa marraskuussa.

Päätös: Ohjausryhmä

- a) merkitsi tiedoksi hankkeen toteutuneet kustannukset ja arvion koko vuoden kustannuksista ja
- b) päätti laskuttaa kuntarahoituksen toisen erän tarvittaessa marraskuussa.

7. KUVESIN VESISTÖASIOIDEN HALLINNOINTI

Tuusulanjärven ohjausryhmän kokouksessa 25.1.2018 päätettiin selvittää KUVESin vesistöasioiden toteutusta ja hallinnointia KUVESin ja TSV:n yhdistymisen jälkeen. Asiaa selvitti työryhmä, johon kuului Petri Juhola Tuusulan kunnasta, Kaarina Laine Järvenpään kaupungista sekä Jaana Hietala ja Kari Korhonen KUVESista. Myös Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen johtaja Risto Mansikkamäki osallistui työskentelyyn. Työryhmä ehdottaa Tuusulanjärven kunnostuksen hallinnoinnin siirtämistä Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen (liite 4).

KUVES on pyytänyt lausunnot ehdotuksesta jäsenyhteisöiltään ja Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnalta, jotka kaikki ovat hyväksyneet järjestelyn. Ympäristölautakunnan lausunto, jossa kuvataan järjestelyn yksityiskohdat, on liitteenä 5.

Hankkeen toimenpiteiden suunnittelusta Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa tulee vastaamaan nykyistä kunnostustyöryhmää vastaava asiantuntijoista koostuva hankeryhmä, johon kunnat nimeävät edustajansa. Kunnostustyöryhmän kokouksessa 3/2018 todettiin, että koko valuma-alueen kattavaa suunnittelua

pitää korostaa entistä enemmän ja hankkeen pitkän tähtäimen toimenpidesuunnittelu olisi saatava käyntiin. Tämän varmistamiseksi hankeryhmään olisi saatava myös kaavoittajien edustajat mukaan niihin asiakäsittelyihin, joissa maankäytön suunnitteluun liittyvää toimenpiteiden tarkastelua tehdään.

Nykyisen ohjausryhmän tehtäviä tulee hoitamaan ympäristölautakunta sekä ympäristökeskuksen linjaorganisaatio ja ympäristökeskuksen ohjausryhmä.

Keskustelu:

Todettiin, että kunnostus- ja ohjausryhmä voidaan yhdistää yhdeksi hankeryhmäksi. Ryhmään pyydetään edustajat pääosin samoista organisaatioista kuin nykyisissä ryhmissäkin on. Korkka totesi, että vesialueen omistavien osakaskuntien edustus ryhmässä on välttämätön – ohjausryhmä oli tästä yhtä mieltä. Pro Tuusulanjärvi ja Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys ovat sopineet yhteisestä edustajasta. Myös ELY-keskuksen ja viljelijöiden osallistuminen nähtiin tarpeellisena. Ennen uuden hankeryhmän muodostamista, selvitetään miten ”vanhat” ryhmät on perustettu.

Hankkeen siirrosta KUVESista ympäristökeskukseen tehdään sopimus, johon kirjataan myös hankeryhmän kokoonpano.

Päätös:

Ohjausryhmä palauttaa asian työryhmän käsittelyyn hankeryhmän kokoonpanon ja sopimuksen viimeistelyn osalta. Siirtosopimus lähetetään vielä kuntien hallituksen hyväksyttäväksi.

8.

HANKKEEN TALOUSSUUNNITELMA VUODELLE 2019

Hankkeen taloussuunnitelma vuosille 2018 - 2022 päivitettiin ja hyväksyttiin syksyllä 2017 liikelaitoskuntayhtymän talousarvioesityksen mukaiseksi. Kuntien vuosittainen rahoitusosuus on yhteensä 180 000 €/v. Valtion osuudeksi on arvioitu 20 000 €. Kustannusten laskutus muuttuu kuukausittain tapahtuvaksi hankkeen siirtyessä ympäristökeskukseen.

Hoitotoimet jatkuvat työryhmän kokouksessa 1/2018 hyväksytyn toimintasuunnitelman mukaan. Tutkimusten, suunnittelun, ja kunnostustöiden toteuttamisen sekä seurannan kustannukset ovat:

Vuosi	Summat, 1000 euroa				
	2018	2019	2020	2021	2022
Valuma-alueen vesiensuojelutoimenpiteet	45	45	45	45	45
Ravintoketjukurinnot	50	50	50	50	50
Rantojen kunnostus	16	16	16	16	16
Hapetus	19	19	19	19	19
Yhteiset	60	60	60	60	60
Yleiskulut	10	10	10	10	10
Yhteensä	200	200	200	200	200

Kustannuksissa on mukana Uudenmaan ELY-keskuksen arvioituna avustusosuutena 20 000 €/v (2018 - 2022).

Päätös:

Ohjausryhmä esittää, että Tuusulan ja Järvenpään rahoitusosuudet kunnostushankkeeseen vuonna 2019 ovat 90 000 euroa/kunta kuitenkin siten, että Tuusulan rahoitusosuudesta 5 000 euroa on sen omarahoitusosuutta ympäristökeskuksen Vilkku Plus -hankkeeseen (Viljelijälähtöistä tiedonvälitystä Keski-Uudellamaalla -hanke).

9.

TIEDOKSI

Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys järjestää yleisötilaisuuden "Kaukjärveltä Tuusulanjärvelle" 22.11. klo 18–20 Hyökkälän koululla. Tilaisuudessa käsitellään järven merkitystä ennen ja nyt.

10.

MUUT ASIAT

Tuusulanjärven tila ja kunnostus ovat olleet kesän aikana esillä osin virheellisin tiedoin. Ohjausryhmä päätti kirjoittaa vastineen Keski-Uusimaa lehteen. Salonen on jo valmistellut sitä.

Tuusulan kunnalta puuttuu uimaranta järveltä. Keskusteltiin uimarannan perustamista Tuuskodon rantaan. Hietala totesi, että järven vedenlaatu on suurimman osan kesää uimiseen sopiva. Mattila totesi, että aluetta on syytä kehittää rantapuistona eikä suuria ja kalliita uimarantarakenteita tarvita.

Salonen kertoi, että kunnassa on keskusteltu Tuusulanjoen kunnostusvastuusta. Salonen kertoi, että kunta raivaa ranta-alueiden pusikoita.

Puheenjohtaja

Tuija Reinikainen

Pöytäkirjanpitäjä

Jaana Hietala

Sähköinen jakelu:

Ohjausryhmän jäsenet
Kunnostushankkeen www-sivut